T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

HATAY SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2025 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2026

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00
www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr
İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 9

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 9

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 10

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 10

6. DENETİM GÖRÜŞÜ 12

7. DENETİM BULGULARI 12

8. EKLER 40

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu **3**

Tablo 2: 2025 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu **4**

Tablo 3: 2025 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu **5**

Tablo 4: 2025 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu **5**

Tablo 5: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2023-2025) Seyri **5**

Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2023-2025) Seyri **6**

Tablo 7: HATSU'nun Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler **7**

KISALTMALAR

ABYS	Abone bilgi yönetim sistemi
AŞ	Anonim şirket
CBS	Coğrafi bilgi sistemleri
DMA	İzole bölge (District metered area)
HATSU	Hatay Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
KHK	Kanun hükmünde kararname
SCADA	Veri tabanlı izleme ve kontrol sistemi
TL	Türk lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Tapuda Kayıtlı Taşınmazlara İlişkin Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması

B. Diğer Bulgular

1. Atıksu Yönetiminde Eksiklikler Bulunması

2. Su Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesine İlişkin Tedbirlerde Eksiklikler Bulunması

3. Su ve Atıksu Tarifelerinin, Maliyetlerin Esas Alınarak Belirlenmemesi

4. Bazı İşlerde Hatalı İhale Usulünün Seçilmesi

5. Prekast Depo ve Manevra Odası Alımında Kamu İdaresi Menfaatine Uygun Olmayan Uygulamalar Yapılması

6. Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

7. Sözleşmeli Personelin Müdür Kadrolarında Vekâleten Görevlendirilmesi

8. Memur Personele İkramiye Ödemesi Uygulamasına Devam Edilmesi

9. Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosunun Memuriyete Sınavsız Giriş İçin Kullanılması

10. Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

11. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (HATSU), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarihli ve 2014/6072 sayılı Kararı ile kurulmuş olup 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'a tabi olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. HATSU, Hatay Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Hatay il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler, Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare, yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Bu hüküm gereğince HATSU, Hatay Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olduğundan 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabi bir mahalli idaredir.

2560 sayılı Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır"* hükmü gereğince HATSU, faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir. Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre ana başlıklar itibarıyla Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

b) Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri

kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

c) Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

d) Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

e) Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İSKİ'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek,

f) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.

Bu görev ve sorumlulukların takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Su ve kanalizasyon idarelerinin, denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının; iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin takibi faaliyetleri ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Aynı Kanun'un 4'üncü maddesine göre Hatay Büyükşehir Belediye Meclisi, HATSU Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Hatay Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde Genel Müdür, Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarından hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim

Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Genel Müdürlük personeline ilişkin bir diğer düzenleme, 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve Kurum norm kadroları, bu ilke ve standartlar çerçevesinde Belediye Meclisi kararıyla belirlenir.

Genel Müdürlükte çalışan memurlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabidir. 657 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (B) bendi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncu maddesine istinaden Kurumda sözleşmeli personel çalıştırılabilmektedir. İşçiler, 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında çalıştırılanlar, bu Kanunlar ile 696 sayılı KHK'ya tabi olarak istihdam edilmektedirler. Tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Genel Müdürlük hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	505	173
Sözleşmeli Personel	-	31
Kadrolu İşçi	234	28
Geçici İşçi	0	0
Toplam	**739**	**232**
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel		2.086

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesiyle genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış; mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Mahalli idare bütçe işlemleri, 27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe, su ve kanalizasyon idaresinin stratejik planına ve performans programına uygun olarak analitik bütçe sistemine göre genel müdür tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve genel kurulda kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (HATSU), faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

HATSU 2025 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 2: 2025 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)
1	Personel Giderleri	331.404.000,00	38.828.800,00	48.623.800,0(	321.609.000,00	285.287.882,53
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	39.744.000,00	16.000,00	443.000,0(	39.317.000,00	25.650.355,17
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.692.705.000,00	1.176.520.335,12	879.602.800,0(	3.989.622.535,12	3.666.339.142,53
4	Faiz Giderleri	39.888.000,00	227.000.000,00	0,0(	266.888.000,00	259.913.753,52
5	Cari Transferler	55.000,00	13.000.000,00	0,0(	13.055.000,00	11.000.072,11
6	Sermaye Giderleri	5.816.104.000,00	1.474.052.158,00	1.831.248.693,1	5.458.907.464,88	3.695.876.764,44
7	Sermaye Transferleri	50.000,00	0,00	0,0(	50.000,00	0,00
8	Borç Verme	50.000,00	501.000,00	0,0(	551.000,00	501.000,00
9	Yedek Ödenekler	480.000.000,00	0,00	170.000.000,0(	310.000.000,00	0,00
Toplam		**10.400.000.000,00**	**2.929.918.293,12**	**2.929.918.293,1**	**10.400.000.000,00**	**7.944.568.970,30**

Genel Müdürlüğün 2025 mali yılı bütçesi ile 10.400.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Yıl içinde 7.944.568.970,30 TL bütçe gideri yapılmış, 2.455.431.029,70TL ödenek iptal edilmiştir.

Belediyeler ve bağlı idareleri, mevzuat gereği borç veremediklerinden "08 Borç Verme" ekonomik kodundan yapılmış bir bütçe giderlerinin bulunmaması gerekmektedir. Tabloda İdarenin "08 Borç Verme" ekonomik koduna 2025 yılı içerisinde ödenek aktarması yapıldığı ve yılı içerisinde bu ödeneğin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu işlemin İdarenin ortak olduğu Şirketine (Hatay Çevre ve Atık Yönetimi Sanayi ve Ticaret AŞ) ödenmesi gereken nakdi sermaye için "09 Yedek Ödenek" ekonomik kodundan "07 Sermaye Transferleri" ekonomik

koduna aktarma yapılacakken sehven "08 Borç Verme" ekonomik koduna aktarma yapılmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Tablo 3: 2025 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Sınıflandırılması	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.362.000.000,00	2.564.550.345,26	25.352.056,64	2.539.198.288,62	%76
04- Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	4.818.000.000,00	1.895.885.408,21	0,00	1.895.885.408,21	%39
05- Diğer Gelirler	1.430.000.000,00	1.237.496.860,23	147.219,81	1.237.349.640,42	%87
06- Sermaye Gelirleri	0,00	100.972.054,00	0,00	100.972.054,00	%100
09- Red ve İadeler (-)	10.000.000,00	-	-	-	-
Toplam	**9.620.000.000,00**	**5.798.904.667,70**	**25.499.276,45**	**5.773.405.391,25**	**%60**

Buna göre 2025 yılında net bütçe geliri %60 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin %76, Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirlerin %39 ve Diğer Gelirlerin %87 oranında gerçekleşmesinden dolayı bütçe gelirlerindeki gerçekleşme, tahmin edilenin altında kalmıştır. Sermaye Gelirleri ise beklentinin üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2025 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	331.404.000,00	285.287.882,53	%86
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	39.744.000,00	25.650.355,17	%65
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.692.705.000,00	3.666.339.142,53	%99
04- Faiz Gideri	39.888.000,00	259.913.753,52	%652
05- Cari Transferler	55.000,00	11.000.072,11	%20.000
06- Sermaye Giderleri	5.816.104.000,00	3.695.876.764,44	%64
07- Sermaye Transferleri	50.000,00	0,00	%0
08- Borç Verme	50.000,00	501.000,00	%1.002
09- Yedek Ödenekler	480.000.000,00	0,00	%0
Toplam	**10.400.000.000,00**	**7.944.568.970,30**	**%76**

Buna göre 2025 yılında bütçe giderleri %76 seviyesinde gerçekleşmiştir. Başlangıç bütçesinde öngörülen tutarlara göre Faiz Gideri %652, Cari Transferler %20.000 ve Borç Verme %1.002 oranında beklenenin üstünde gerçekleşirken, Personel Giderleri %86, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri %65, Mal ve Hizmet Alım Giderleri %99 ve Sermaye Giderleri %64 oranıyla beklenenin altında gerçekleşmiştir. Sermaye Transferleri ve Yedek Ödeneklerde ise gerçekleşme olmamıştır.

Tablo 5: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2023-2025) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2023 Yılı (TL) (A)	2024 Yılı (TL) (B)	2025 Yılı (TL) C)	2024-2023 Değişim Oranı (%) [D=(B-A) /A]	2025-2024 Değişim Oranı (%) [E=(C-B) /B]
Personel Giderleri	136.999.562,53	268.381.489,70	285.287.882,53	%96	%6
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	18.712.318,89	27.877.947,79	25.650.355,17	%49	-%8

Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.237.340.609,06	2.718.236.123,13	3.666.339.142,53	%120	%35
Faiz Giderleri	46.507.763,06	97.906.067,25	259.913.753,52	%111	%165
Cari Transferler	5.837.988,63	4.691.519,23	11.000.072,11	-%20	%134
Sermaye Giderleri	395.433.491,17	543.427.819,97	3.695.876.764,44	%37	%580
Borç Verme	0,00	0,00	501.000,00	%0	%100
Net Toplam	**1.840.831.733,34**	**3.660.520.967,07**	**7.944.568.970,30**	**%99**	**%117**

Genel Müdürlüğün bütçe giderleri toplamı 2025 yılında 2024 yılına göre 4.284.048.003,23 TL (%117) artış göstermiştir. Gider kalemleri incelendiğinde 2025 yılında Personel Giderlerinin 16.906.392,83 TL (%6), Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin 948.103.019,40 TL (%35), Faiz Giderlerinin 162.007.686,27 TL (%165), Cari Transferlerin 6.308.552,88 TL (%134), Sermaye Giderlerinin 3.152.448.944,47 TL (%580) ve Borç Vermenin 501.000,00 TL (%100) arttığı; Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Prim Giderlerinin ise 2.227.592,62TL (%8) azaldığı görülmektedir.

Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2023-2025) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	**2023 Yılı (TL) (A)**	**2024 Yılı (TL) (B)**	**2025 Yılı (TL) (C)**	**2024-2023 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]**	**2025-2024 Değişim Oranı (%) [E=(C-B) /B]**
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	398.238.467,96	751.045.283,24	2.564.550.345,26	%89	%241
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	185.545.793,00	238.697.172,27	1.895.885.408,21	%29	%694
Diğer Gelirler	434.690.907,66	739.863.548,20	1.237.496.860,23	%70	%67
Sermaye Geliri	0,00	0,00	100.972.054,00	%0	%100
Toplam	**1.018.475.168,62**	**1.729.606.003,71**	**5.798.904.667,70**	%70	%235
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	4.888.148,34	8.234.735,81	25.499.276,45	%68	%210
Net Toplam	**1.013.587.020,28**	**1.721.371.267,90**	**5.773.405.391,25**	**%70**	**%235**

Tablodaki veriler dikkate alındığında 2025 yılı gelirleri, bir önceki yıla göre 4.052.034.123,35 TL (%235) artış göstermiştir. Bu çerçevede Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde 1.813.505.062,02 TL (%241), Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirlerde 1.657.188.235,94 TL (%694), Diğer Gelirlerde 497.633.312,03 TL (%67) ve Sermaye Gelirinde 100.972.054,00 TL (%100) tutarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın HATSU'nun faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2025 yılı Faaliyet Gideri 7.725.528.416,92 TL, Faaliyet Geliri 6.104.877.584,31 TL ve Enflasyon Düzeltme Hesabı 10.028.054.141,54 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 8.407.403.308,93 TL olarak gerçekleşmiştir.

İdarenin aynı dönemdeki bütçe hesaplarına ilişkin gelir ve gider tutarları yukarıda 1.3. Mali Yapı kısmında yer verilen tablolarda gösterilmiştir. Bütçe gelir ve giderleri ile Faaliyet Sonuçları Tablosundaki faaliyet gelir ve giderleri arasındaki farklılıklar, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde bütçe ve faaliyet hesaplarının kapsam ve muhasebeleştirme esaslarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

HATSU'nun doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: HATSU'nun Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Kurumun Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Hatay Büyükşehir Belediyesi Personel Anonim Şirketi (Şirket sermayesi için hesaplanan enflaşyon düzeltmesi tutarı olan 637.605,68 TL 241 nolu hesaba eklenmiştir.)	500.000,00	500.000,00	%100
2	Hatay Çevre ve Atık Yönetimi Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	15.000.000,00	501.000,00	%3,34

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

HATSU'nun muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve

standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

a) Mizan cetveli

b) Temel mali tablolar

1) Bilanço

2) Faaliyet sonuçları tablosu

3) Nakit akış tablosu

c) Diğer mali tablolar

1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu

2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu

7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci Kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise

İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

05.03.2025 tarihli ve 32832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Kamu İç Kontrol Yönetmeliği" ile kamu idarelerinin iç kontrol sisteminin oluşturulmasına, uygulanmasına, izlenmesine ve geliştirilmesine ilişkin ilke, yöntem, işlem ve süreçler; aynı tarihli ve sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu Ön Malî Kontrol Yönetmeliği" ile de kamu idarelerinde ön malî kontrol faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin ilke, yöntem, işlem ve süreçler belirlenmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

İdarenin iç kontrol sisteminin/ön mali kontrol sisteminin ilgili mevzuata uygun olarak kurulup kurulmadığına ve işletilip işletilmediğine ilişkin yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemi ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmamaktadır. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerinin tanımlamasıyla ilgili çalışma yapmamıştır. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, mevzuata uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur değildir.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 3 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Ancak kurumda iç denetçi bulunmamaktadır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2025 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Tapuda Kayıtlı Taşınmazlara İlişkin Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması

Kamu İdaresi adına tapuda kayıtlı olan taşınmazlara ilişkin değer tespit işlemlerinin tamamlanmadığı görülmüştür.

02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasıyla kamu idareleri, mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına almakla yükümlü tutulmuştur.

Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise aynı maddenin devamında açıklanmıştır. Buna göre tapuda kayıtlı olan taşınmazların, maliyet bedeli, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değer üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Aynı Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinin ikinci fıkrasıyla Yönetmelik'in 5'inci maddesine göre yapılması gereken işlemlerin, 31.12.2017 tarihine kadar tamamlanması hükme bağlanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, maddi duran varlıklara ilişkin düzenlemelere yer verilen "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde, taşınmazlar hakkında Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtilmiş; 188 ila 193'üncü maddelerinde ise taşınmaz varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin işlemler açıklanmıştır.

Buna göre 31.12.2017 tarihine kadar tapuda kayıtlı olan taşınmazların, maliyet bedeli üzerinden, bu bedel belirlenemiyorsa rayiç değer üzerinden muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 31.12.2025 tarihi itibarıyla HATSU adına tapuda kayıtlı olan taşınmazların değerleme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresince 49 adet taşınmaza ilişkin değerleme çalışmalarının 20.10.2022 tarihinde tamamlandığı, sürecin kısımlar halinde devam ettirilmesinin planlandığı, ancak 06.02.2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle çalışmaların tamamlanamadığı ve

güncel piyasa koşulları doğrultusunda İdare taşınmazlarının değerlemelerinin yeniden yapılacağı ifade edilmiştir.

Değerleme çalışmalarının tamamlanmaması nedeniyle taşınmazların gerçek değerleri ile kayıtlı değerleri arasındaki fark kadar 2025 yılı Bilançosu 250 Arazi ve Arsalar, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesaplarında hataya neden olmuştur.

Bu itibarla, belirtilen mevzuat hükümlerine uygun olarak taşınmaz kayıt ve yönetiminin gerçekleştirilmesi için taşınmaz envanterinin sağlıklı şekilde tespit edilmesi, değerleme işlemlerinin yapılması ve akabinde taşınmazların mali tablolarda doğru olarak gösterilmesi için gerekli muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Atıksu Yönetiminde Eksiklikler Bulunması

Kanalizasyon sistemi dışında kalan mahalle ve köylere ait atıksunun yönetilmesinde bazı eksikliklerin bulunduğu anlaşılmıştır.

A-Kanalizasyon Sistemi Dışında Kalan Bazı Yerleşim Yerlerindeki Foseptiklerin Standartlara Uygun Olmaması

Konumları itibariyle kanalizasyon sistemine dahil edilemeyen mahalle ve köylerin bir kısmında atıksu toplanması için kullanılan foseptiklerin, çevre kirliliğine yol açabilecek nitelikte olduğu görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 5'inci maddesiyle Kanun'un, diğer büyükşehir belediyelerine de uygulanması hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinin,

(b) bendiyle kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, gerektiğinde bu

projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

(c) bendiyle bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

görevleri su ve kanalizasyon idarelerine verilmiştir.

Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği'nin "Genel hükümler" başlıklı 6'ncı maddesinin (b) bendiyle eşdeğer nüfusu 2000'den fazla toplama alanlarında kanalizasyon sistemi kurulmasının herhangi bir çevresel yarar sağlamaması ya da teknik ve ekonomik açıdan mümkün olmaması halinde idare tarafından aynı düzeyde çevresel koruma sağlayan bireysel sistemlerin ya da diğer uygun sistemlerin kullanılması hükme bağlanmıştır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin "Suların korunması ile ilgili esaslar" başlıklı 4'üncü maddesi ile maddenin (j) bendiyle suların korunmasında ve kirlenmesinin önlenmesinde, atıksuların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi yasaklanmış; arıtılmış atıksuyun verileceği alıcı ortam için belirlenmiş kalite standartlarının olumsuz yönde etkilenmemesi esas tutulmuştur.

Atıksu Arıtma Tesisleri Teknik Usuller Tebliği'nin "Atıksu toplama sistemi bulunmayan ve inşası mümkün olmayan yerlerde uygulanacak teknik esaslar" başlıklı 10'uncu maddesinde; atıksu toplama sistemi bulunmayan ve inşası da mümkün olmayan birbirinden uzak münferit evler, köyler ve mezralar gibi yerlerde yerinde arıtma sisteminin uygulanacağı, uygulamada Lâğım Mecrası İnşaası Mümkün Olmayan Yerlerde Yapılacak Çukurlara Ait Yönetmelik hükümlerinin geçerli olacağı ve maddede verilen ana ilkelerin de esas alınacağı belirtilmiştir. Yapılacak uygulamalarda esas ölçüt, arıtılmış su kalitesi olarak belirlenmiştir. Maddenin devamında da bu mahaller için öngörülen atıksu arıtma ve uzaklaştırma sistemleri açıklanmıştır.

Aynı Tebliğ'in "Atıksu toplama sistemi bulunan yerlerde uygulanacak teknik esaslar" başlıklı 11'inci maddesinde; atıksuları toplanan ve nüfus sayısı 2000'in altında kalan yerleşim birimlerinde kurulacak atıksu arıtma sistemleri tarif edilmiştir. Nüfusu 2000'in üzerinde olan yerler için ise Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere, kanalizasyon sistemine dahil olsun olmasın hiçbir atıksunun, toprağa ya da suya arıtılmadan verilme imkanı bulunmamaktadır. Atıksuyun, gerek doğal gerekse teknik arıtma sistemleri kurulmak suretiyle arıtıma tabi tutulması, toprağa ve suya zarar vermeyecek kalitede olmasının sağlanmasından sonra çevreye verilmesi ve kurulan tesislerin, veriminin düşmemesi için belirli aralıklarla bakım ve onarımının yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; konumları itibariyle kanalizasyon sistemine dahil olamayan köy ve mahallelerde atıksu ile ilgili iki tür uygulamanın mevcut olduğu; birincisinde topraktan izole foseptiklerde suyun biriktirildiği, sonrasında vidanjörle bu suların arıtma tesislerine aktarıldığı, ikincisinde ise foseptiklerin topraktan izole edilmediği, toprağın geçirimli olmasından hareketle sağlıklı bir arıtmaya tabi tutulmadan atıksuların toprağa verildiği anlaşılmıştır.

Topraktan izole olmayan foseptikler, Tebliğ hükümlerine göre sızdırmaz olması gereken septik tank özelliklerini taşımadığı gibi yeterli arıtma sağlamaması nedeniyle suyun içerdiği elementler vasıtasıyla toprak ve su kaynaklarının kirlenmesine neden olmaktadır. Toprağın geçirimli olmasının atıksuyu görünmez kılması, suyun arıtıldığı anlamına gelmemektedir.

Kamu İdaresince İdarenin kuruluş yılı olan 2014 öncesinde günün mevzuat şartlarına ve mülk sahiplerinin kendi imkanlarına göre inşa edilmiş eski tip foseptikler bulunduğu, ruhsatsız ve kayıt dışı yapılan foseptiklerin de mevcut olduğu, yeni inşa edilen ruhsatlı tüm yapıların foseptik sistemlerinde, ruhsat, proje ve teknik uygunluk şartlarının arandığı ve foseptiklerin standartlara uygunluğunun, projelendirme aşamasından iskan ve abonelik aşamasına kadar İdare ve ilçe belediyeleri ile birlikte gözetildiği ifade edilse de standartlara uygun olmayan foseptikler için herhangi bir işlem tesis edilmemiştir.

Bu itibarla, atıksu toplama sistemi bulunsun bulunmasın kanalizasyon sistemine dahil olmayan tüm yerleşim birimlerindeki atıksuyun, Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerindeki kriterlere uygun olarak arıtılmasını sağlayacak tesislerin kurulmasının ve bu tesislerin belirli zaman dilimlerinde bakım ve onarımlarının yapılmasının zorunlu olduğu değerlendirilmektedir.

B-Kanalizasyon Sistemi Dışında Kalan Bazı Mahalle ve Köy Sakinlerinden Atıksu Bedeli Alınamaması

Kanalizasyon sistemi dışında kalan bazı mahalle ve köy sakinlerinin atıksu bedeli ödenmesi hususunda eksikliklerin bulunduğu görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinin altıncı paragrafıyla atıksu altyapı sistemlerini kullanan ve/veya kullanacaklar, bağlantı sistemlerinin olup olmadığına bakılmaksızın, arıtma sistemlerinden sorumlu yönetimlerin yapacağı her türlü yatırım, işletme, bakım, onarım, ıslah ve temizleme harcamalarının tamamına kirlilik yükü ve atıksu miktarı oranında katılmakla zorunlu tutulmuş; bu hizmetlerden yararlananlardan, belediye meclisince ve bu maddede sorumluluk verilen diğer idarelerce belirlenecek tarifeye göre atıksu toplama, arıtma ve bertaraf ücreti alınması ve alınan ücretlerin, atıksu ile ilgili hizmetler dışında kullanılmaması hüküm altına alınmıştır.

Atıksu Altyapı ve Evsel Atık Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (ı) bendiyle kirleten öder ilkesi, atıkların oluşturduğu veya oluşturması muhtemel çevresel kirlenme ve bozulmayı önlemek, sınırlandırmak, gidermek ve çevrenin iyileştirilmesini sağlamak için yapılan ve/veya yapılacak tüm yatırımların ve harcamaların kirletenler veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanması olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Atıksu hizmetleri için ücretlendirme" başlıklı 17'nci maddesiyle atıksu hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının kullanılması hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemede; konumları itibariyle kanalizasyon sistemine dahil olamayan bazı mahalle ve köy sakinlerinin, foseptiklerinin topraktan izole olmadığı ve toprağın geçirimli olmasından istifade etmek suretiyle atıksuyu toprağa vererek ortadan kaldırdıkları; buna istinaden hizmet alınmadığını ileri sürerek atıksu bedeli ödemesini kabul etmedikleri anlaşılmıştır.

Bulgunun (A) bendinde açıklandığı üzere söz konusu kişilerin, atıksuyu toprağa vermeleri, bu suyu arıtılmış ve çevreye zararsız hale getirmemektedir. Bunun söylenebilmesi için aynı bentteki Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine göre bireysel ya da toplu arıtma sistemleri oluşturmaları, bu sistemleri işletmeleri, su kalitesinin sağlanması açısından sistemlerin düzenli bakım ve onarımlarını yapmaları ve buna ilişkin maliyetlere katlanmaları gerekmektedir.

Halihazırda bu tarz bir uygulama olmadığından; atıksu arıtımı ile ilgili yükümlülükler, HATSU'nun uhdesinde bulunmakta ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca oluşturulan atıksu tarifesine göre ücret tahsili mukabilinde mümkün olabilmektedir.

Kamu İdaresince HATSU Tarifeler Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesi gereğince 2025 yılı aralık ayından itibaren tüm abonelerden atık su ücreti alınmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Bu çerçevede atıksu arıtmasını bilfiil kendi girişimleriyle sağlayanlar dışında kalan tüm belde sakinlerinin atıksu tarifesine göre ücret ödemesinin sağlanması gerekmektedir.

Sonuç olarak Kamu İdaresinin, atıksu yönetimindeki eksiklikleri tamamlama yönündeki çalışmaları ivedilikle tamamlaması gerektiği düşünülmektedir.

BULGU 2: Su Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesine İlişkin Tedbirlerde Eksiklikler Bulunması

Kamu İdaresi tarafından alınan su kayıp ve kaçaklarının önlenmesine ilişkin tedbirlerde bazı eksikliklerin mevcut olduğu görülmüştür.

08.05.2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesiyle su idarelerinin su temininde, depolanmasında, iletiminde, dağıtımında ve tüketiminde su kayıplarının azaltılmasına yönelik görev ve sorumlulukları Yönetmelik kapsamına dahil edilmiştir.

Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesiyle büyükşehir ve il belediyeleri, su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü tutulmuştur.

Aynı Yönetmelik'in "Su kayıplarını azaltmak üzere alınacak tedbirler" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasıyla idarelerin, içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi ile sistemin izlenmesi ve kontrolü için bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak olan teknik usuller tebliğinde verilen yöntemleri uygulayacağı hüküm altına alınmıştır.

16.07.2015 tarihli ve 29418 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin "Genel hükümler" başlıklı 5'inci maddesi uyarınca idareler, içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için kayıpların ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile

optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesini, kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla yükümlüdürler.

Bu çerçevede Tebliğ'in "Su Kayıplarının Önlenmesinde İzlenecek Adımlar" başlıklı üçüncü bölümünün 6, 7, 8, 9, 10 ve 11'inci maddelerinde temin edilen içme suyu hacminin ve debisinin ölçülmesi, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) veri tabanının kurulması, izleme sistemlerinin kurulması (Veri tabanlı izleme ve kontrol sistemi-SCADA), şebekenin hidrolik modellemesinin ve kalibrasyonunun yapılması, şebekelerin sahada alt bölgelere ayrılması, yazılımların ve verilerin, ana veri tabanı ile entegre hale getirilmesi, içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerinin entegre yönetimi ve aktif sızıntı kontrolü ile fiziki kayıpların tespiti ve azaltılması; "Abonelik Hizmetleri ve İzinsiz Su Kullanımı" başlıklı beşinci bölümünün 35 ve 37'nci maddelerinde de izinsiz su tüketimleri hususları ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Yukarıda belirtilen Yönetmelik ve Tebliğ hükümleri doğrultusunda İdarenin, su kayıp ve kaçaklarının önlenmesine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmesi ve su kayıplarını, 2028 yılına kadar %25 düzeyine indirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede;

-43 terfi merkezinin 4'ünde, 651 kuyunun 3'ünde ve 592 deponun 33'ünde debimetre bulunduğu ve bunların aktif olarak kullanıldığı,

-İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sisteminin uzaktan sevk ve kontrolü için SCADA mevcut olmasına rağmen 1.286 adet terfi ve depo merkezinden sadece 60'ı için izleme ve kontrol yapılabildiği,

-Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) tabanlı yazılımın mevcut olduğu, su şebekelerinin sisteme girilmesine devam edildiği; bu kapsamda yaklaşık olarak 1.721 km içme suyu hattının akıllı veri haline getirildiği ve CBS'ye aktarılmamış 600 km içme suyu şebekesinin bulunduğu,

-Halen 50.003 abonenin T.C. kimlik numarasının bulunmadığı, 2014 yılı sonrasında ilçe belediyelerine ait su hizmetlerinin devri ile birlikte gelen abonelerin bilgilerinde eksiklikler bulunduğu ve deprem sonrasında oluşan can kayıpları ve yıkımlara ilişkin abonelik bilgilerindeki güncelleme çalışmalarının devam ettiği,

-Su kayıp ve kaçağının tespiti için Hatay'ın DMA (İzole bölge) alanlarına ayrılmasına devam edildiği, bu çerçevede Altınözü merkez için DMA çalışması yapıldığı,

-Hidrolik modellemenin, sadece içme suyu projelerinde yapıldığı; tüm sisteme yönelik çalışmaların henüz tamamlanmadığı,

-SCADA, CBS ve Abone Bilgi Yönetim Sistemi (ABYS) entegrasyonların tamamlanmadığı, bu yöndeki çalışmaların devam ettiği,

anlaşılmıştır.

Tüm terfi ve depo merkezlerinde debimetre olmaması, tüketilen suyu ölçülemez hale getirmekte, SCADA sisteminin çalışmasına engel teşkil etmekte ve anlık su dağıtım ve tüketimleri tüm merkezler itibariyle görülememektedir. Bununla birlikte DMA çalışmalarının tamamlanmaması, içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerinin modellenmesini (Hidrolik modelleme), dolayısıyla sistemin yönetimi ile ilgili stratejilerin belirlenmesini engellemektedir. Sistem yazılımlarının entegre olmaması da su yönetiminde topyekûn bir çalışmanın önüne geçmektedir. Mevcut durum, su yönetimi ile ilgili süreçlerin sağlıklı bir şekilde işletilmesini engellemekte ve kaçak su kullanımları ile şebekeden kaynaklı su kayıplarını önlememekte; 2023 yılı su kayıp oranı hedefi dahi tutturulamamaktadır.

Aynı zamanda bu durum, kontrolsüz, kaçak ve usulsüz su tüketiminin önüne geçilmesini ve İdarenin ana gelir kaynağı olan su satış gelirlerinin artışını sekteye uğratmaktadır.

Kamu İdaresince deprem felaketi sonrası %59,42 olan kayıp kaçak oranının, yapılan içme suyu yatırımlarıyla %49,61 civarına getirildiği, iki yıllık süreçte mevcut şebeke hatlarının 241 km'sinin dinleme cihazlarıyla takip edildiği, 2.185 adet arızanın giderildiği, 18.616 adet debi ölçümü yapıldığı, 1.710 km altyapı hattının yenilendiği, 68 adet yeni deponun inşa edildiği, mevcut 93 adet deponun bakım onarımının yapıldığı, arızaların fazla yaşandığı ve kayıpların çok olduğu şebekelere öncelik verilerek 720.370 m içme suyu şebeke hattı ve 113.863 m içme suyu isale hattı projeleri hazırlandığı ve bu projelerin, 1,5 yıl içinde bitirilmesinin hedeflendiği, su kayıplarının önlenmesine yönelik 113.997 adet arızanın giderildiği, SCADA sistemiyle genel işletme verimliliğinde önemli iyileştirmeler sağlandığı ve birimlerin bu sisteme entegresine devam edildiği, ölçüm hassasiyetlerinin azalarak su kayıplarına sebep verilmemesi için 10 yılını dolduran 68.802 adet sayacın değiştirildiği, 121.500 akıllı sayaç montajının tamamlandığı, kaçak su kontrollerinde 12.457 adet kaçak kullanım tespit edildiği ve 199.304.000 TL tahakkuk yapıldığı, kaçak ihbarının kolaylaştırıldığı ve kaçak su saha denetimlerinin arttırıldığı, su kayıp ve kaçaklarının azaltılması, bu suretle Kurum kaynaklarının

daha verimli kullanılması ve 2028 yılı su kayıp oranına ulaşılabilmesi için mevzuatta belirtilen çalışmalara devam edildiği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, su kayıp ve kaçaklarının azaltılması, bu suretle Kurum kaynaklarının daha verimli kullanılması ve 2028 yılı su kayıp oranına ulaşılabilmesi için mevzuatta belirtilen çalışmaların tamamlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Su ve Atıksu Tarifelerinin, Maliyetlerin Esas Alınarak Belirlenmemesi

Kamu İdaresi tarafından belirlenen su ve atıksu tarifelerinin, mevzuata uygun olarak maliyetleri karşılayacak şekilde belirlenmediği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 5'inci maddesiyle Kanun'un, diğer büyükşehir belediyelerine de uygulanması hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Tarife tespit esasları" başlıklı 23'üncü maddesiyle, su satışı, kanalizasyon tesisi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması, septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılması; bu tarifelerin tespitinde yönetim ve işletme giderleri, amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ile bir kâr oranının esas alınması ve tarifelerin tespiti ve tahsilat ile ilgili usul ve esasların bir yönetmelikle belirlenmesi hüküm altına alınmıştır.

Bu hükme istinaden yürürlüğe konulan HATSU Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tarife tespitinin esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin (b) bendinde; *"Su satış tarifesi ile kullanılmış suların uzaklaştırılması tarifesinin tespitinde esas alınacak unsurlar; yönetim ve işletme giderlerini, amortisman giderlerini, aktifleştirilemeyen yenileme, ıslah ve tevsii masraflarını karşılayacak ve bir kâr sağlayabilecek seviyede tespit edilen tutarlardır"* hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre su ve atıksu tarifelerinin, sunulan hizmetlerin sürdürülebilirliği için yönetim ve işletme giderleri ile aktifleştirilemeyen yenileme, iyileştirme ve yayma giderlerini ve belirli bir kâr oranını ihtiva etmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Kamu İdaresi tarafından belirlenen tarifelerin, söz konusu giderler ile belirli bir kâr oranını karşılamadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresince 2560 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesi uyarınca su ve atıksu maliyetlerinin çıkarıldığı ve 13.11.2025 ve 11.05.2026 tarihlerinde gerçekleşen Genel Kurul toplantısında su ve atıksu maliyetleriyle ilgili bilgilendirmenin yapıldığı ifade edilmiştir.

Yapılan bilgilendirmeler, mevcut durumu değiştirmemiştir. Bu haliyle yürürlükteki tarifeler, mevzuata aykırılık teşkil etmekte ve Kamu İdaresinin kaliteli ve sürdürülebilir bir hizmet sunumunu sekteye uğratmaktadır. Dolayısıyla tarifelerin, mevzuata uygun olarak belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Bazı İşlerde Hatalı İhale Usulünün Seçilmesi

Kamu İdaresine ait bazı yapım işlerinde, yasal şartlar oluşmadığı halde ihale yöntemi olarak pazarlık usulünün kullanıldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve dördüncü fıkrasında:

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

(...)

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. (...) Diğer ihale usulleri Kanunda belirtilen özel hallerde kullanılabilir."

Aynı Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinde;

"Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

(...)

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması."

hükümlerine yer verilmektedir.

Bu hükümlere göre ihalelerde temel usuller, açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulüdür. 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b) bendine göre pazarlık usulüyle ihale, özel hallerde kullanılabilecek bir usuldür. Bu usulün kullanılabilmesi için doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen, yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerin veya idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması ile ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması şartlarının, bir arada ve birbirine bağlı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir.

Kamu İdaresinin 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b) bendine göre pazarlık usulüyle yaptığı ihalelerin incelemesi sonucunda;

• Deprem felaketlerinde yıkımın fazla olmasından ve enkaz kaldırma çalışmalarından kaynaklı içme suyu, kanalizasyon ve yağmursuyu altyapılarının genelinde meydana gelen tahribat sebebiyle arıza sayılarında olağanüstü bir artışın meydana gelmesi, bu durumun içme suyu şebeke sistemindeki kayıp oranlarının ciddi oranda artmasına sebep olması, depremzedelerin konteyner yaşam alanlarına geçiş yapmaları için içme suyu ve kanalizasyon şebekeleri ve bağlantılarına ihtiyaç olması, konteyner kentlerde, depolarda ve su alma yapılarında meydana gelen arızalara müdahalenin ve bakım ve onarım ihtiyaçlarının karşılanmasının, ekiplerce kısa sürede sağlanamaması, yıkımın fazla olmadığı ilçelere göç ve konteyner kentler nedeniyle içme suyu ve kanalizasyon hatlarında yetersizlik yaşanması ve yeni hatlara ihtiyaç duyulması, İlbank A.Ş. tarafından bazı mahallelere döşenen içme suyu hatlarının, mağduriyet yaşanmaması için ivedilikle abone bağlantılarının yapılması, "Olağanüstü kurak" olarak nitelendirilen Hatay'ın belirli bölgelerinde tespit edilen yeni su kaynaklarının, içme suyu temin ve dağıtım sistemine dahil edilmesi, kanalizasyon bağlantılarının ve ek şebeke döşeme işlerinin gecikmesinin, insan sağlığını tehdit etmesi ve çevre kirliliğine neden olması gibi hususlar gerekçe gösterilmek suretiyle;

- 365 gün süreli Belen, İskenderun, Arsuz, Payas, Dörtyol, Erzin İlçelerine Bağlı Mahallelerin İçme Suyu, Kanalizasyon ve Yağmursuyu Altyapı Tesislerinin Bakım-Onarımı, Yenileme ve Ek Şebeke Yapım İşinin, 12.05.2025 tarihinde 225.397.350 TL bedelle ihale edildiği,

- 365 gün süreli Hatay İli 2. Bölge İlçelerine Bağlı Mahallelerin İçme Suyu ve Kanalizasyon Altyapı Tesislerinin Bakım-Onarımı Yapım İşinin, 13.08.2024 tarihinde 85.800.000 TL bedelle ihale edildiği,

- 365 gün süreli Hatay İli 1. Bölge İlçelerine Bağlı Mahallelerin İçme Suyu ve Kanalizasyon Altyapı Tesislerinin Bakım-Onarımı Yapım İşinin, 12.08.2024 tarihinde 131.131.131 TL bedelle ihale edildiği,

- 365 gün süreli Hatay İli 1. Bölge Müteferrik İçme Suyu ve Kanalizasyon Hatları Yapım İşinin, 30.05.2025 tarihinde 345.879.161,62 TL bedelle ihale edildiği,

• Şehirde devam eden yoğun inşaat çalışmaları, hafriyat taşımaları, yol yapımları ve bakım-onarım faaliyetlerinin, hâlihazırda zarar görmüş olan dere yatakları ve kanalların molozlarla dolmasına ve tahribata maruz kalmasına sebep olması, bunun yanında derelerin, bilinçsiz kişilerce çöp, plastik, moloz gibi atıklarla kirletilmesi sonucu kötü kokulara, haşerelerin çoğalmasına ve hastalık yayma tehlikesine yol açması ve şehir merkezinde bulunan, tahrip olan ve yoğun yağış dönemlerinde suyun kararlı bir şekilde akışını sağlamayan derelerin, taşkınlara neden olması ve korkuluklarının bulunmaması sebebiyle insan hayatını tehlikeye atma potansiyeli içermesi gibi hususlar gerekçe gösterilmek suretiyle 330 gün süreli Hatay İli Muhtelif Mahallelerde Dere Islahı ve Onarım İşinin, 19.09.2024 tarihinde 61.892.600 TL bedelle ihale edildiği,

• Deprem felaketlerinde kaptajlarda ciddi hasarların meydana gelmesi ve bazılarının kullanılamaz hale gelmesi, bunun şehir merkezinde su sorunu yaşanmasına neden olması, hasar görmüş kaptajların, gayrisıhhi ve korunaksız vaziyetleri nedeniyle halk sağlığında ciddi olumsuzluklara sebebiyet verebilmesinin önüne geçilmesi ve su arzının kesintisiz iletilebilmesi için ivedi olarak yeni kaptajların yapılması gibi hususlar gerekçe gösterilmek suretiyle 365 gün süreli Hatay İli Muhtelif Mahallelerde Prekast Depo Yeri Hazırlama ve Kaptaj Yapım Onarım İşinin, 12.09.2024 tarihinde 37.009.195 TL bedelle ihale edildiği,

• Mevcut işin, 30.09.2024 tarihinde sona ermesi, Büyükşehir Belediye Meclisince araç satın alımına karar verilmesi, satın alınacak üst yapılı araçların yapım süresinin minimum 8-10 ay sürmesi ve geçecek bu süre için süreklilik arz eden hizmetler nazara alındığında işin acil yapılmasının değerlendirilmesi hususları gerekçe gösterilmek suretiyle 457 gün süreli Araç Kiralama Hizmeti Alımı İşinin, 23.09.2024 tarihinde 295.023.205 TL bedelle ihale edildiği,

anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen ihalelerin tarihleri itibariyle 2023 yılının şubat ayında meydana gelen depremlerden sonra minimum 17 ay geçmiş olduğundan; artık burada ani ve beklenmeyen doğal bir afetten söz etmek mümkün değildir.

İhale gerekçelerinde görüldüğü üzere söz konusu işlerde, yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gereken bir yapı da bulunmamaktadır.

Diğer taraftan çevre ve halk sağlığı için önem arz eden içme suyu ve kanalizasyon hatlarının yetersizliği, derelerin ıslahı ve kaptajların bakım ve onarımı, tüm su idarelerinin iştigal alanına giren ve genellik arz eden hususlar olduğundan; anılan işlerin, temel ihale usulleriyle yapılmasını engelleyen nedenlerin, mevcut durum, iş miktarı ve zaman kısıtları açısından detaylı ve belgeli bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. Ancak gerekçe raporlarında bu şekilde bir izahat bulunmamaktadır.

Bunun yanında mevzubahis işler, 330 ile 457 gün arasında sürelere tekabül ettiği halde ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması şartının nasıl sağlandığı ve süreler bu kadar uzunken temel ihale usullerine vakit ayrılmamasının nedenleri de izah edilmemiştir.

Kamu İdaresince deprem kaynaklı olağanüstü sürecin devam ettiği, ihalelerdeki temel amacın, kamu hizmetinin kesintisiz sürdürülmesi, halk sağlığının korunması, çevresel risklerin önlenmesi ile can güvenliği açısından ortaya çıkabilecek tehlikelerin ivedilikle bertaraf edilmesinin olduğu, iş sürelerinin uzun olmasının ivedilik şartıyla bağdaşmadığı değerlendirilmişse de işe başlanmasındaki aciliyet ile işin fiziksel tamamlanma süresinin birbirinden farklı hususlar arz ettiği, afet sonrası yürütülen büyük ölçekli altyapı projelerinde, işin kapsamının genişliği nedeniyle uygulama süresinin uzun olmasının olağan bir durum olduğu, ayrıca deprem sonrasında hasar tespitlerinin süreç içerisinde netleşmesi, yeni arızaların ortaya çıkması ve sahadaki ihtiyaçların sürekli değişmesi nedeniyle iş kalemlerinde artışların ve uygulama sürelerinde uzamaların meydana gelmesinin kaçınılmaz olduğu, muhtelif dereler için yapılan imalatlar sonucu son zamanlarda gerçekleşen yoğun yağışlar neticesinde hiçbir taşkın oluşmadığı, söz konusu ihalelerin, depremden ve kuraklıktan kaynaklı acil yapılması gereken işlerle ilgili olduğu ve ihaleye davet edilen firma sayıları ve kırım oranları da dikkate alındığında ihale usulünde bir sorun olmadığının açıkça görüleceği ifade edilmiştir.

Hatay'da deprem kaynaklı olağanüstü süreç devam etmektedir. Ancak HATSU'nun hizmet alanını kapsayan il sınırları içerisinde her yerde aynı koşullar bulunmamaktadır. Örneğin; depremde çok ciddi bir şekilde etkilenen merkez ve Kırıkhan gibi yerlere nazaran hiç etkilenmeyen ya da daha az etkilenen (Dörtyol, İskenderun, Erzin gibi) yerler de bulunmaktadır. Üstelik koşullar, depremden sonraki ilk günle 17 ay sonrası için aynı değildir. Dolayısıyla deprem etkisi, il ya da bölge geneli için tek gerekçe olamaz.

İhale konusu işe acil başlanılması, aciliyetin spesifik olarak ortaya konulması halinde işin süresinden bağımsız değerlendirilecek bir hususdur. Yukarıda detayı verildiği üzere ihale konusu işler, il ya da ilin bölündüğü üç bölgeden birinin genelinin kapsayan, aciliyeti mahal, konum ve sorun olarak tespit edilmeyen ve genel gerekçe ile ihale edilen işlerdir. Dolayısıyla bu işlerin hangi kısmının acil olduğu, ne kadar süreye ihtiyaç duyduğu ve bölge koşulları bilinmemektedir. Bu nedenle aciliyet hususu, somut unsurlara dayanmamaktadır.

Derelerin ıslahı hususu, işin temel ihale usulleriyle ihale edilmesi ve sonucunda gecikmesi durumuyla karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesi gereken bir husus olduğundan ve böyle bir durumda mevcut olmadığından; uygulanan ihale yöntemini haklı göstermemektedir. Söz konusu işlerde meydana gelen iş artışlarının ve süre uzatımlarının da konuyla ilgisi bulunmamaktadır.

Kamu hizmetinin kesintisiz sürdürülmesi, halk sağlığı, çevresel riskler ve can güvenliği, tüm su ve kanalizasyon idareleri için geçerli sebepler olup, bunun Pazarlık Usulü için gerekçe gösterilmesi, ülke çapındaki tüm idarelerin ihalelerini bu usulle yapmalarına ve temel ihale usullerine, dolayısıyla 4734 sayılı Kanun'un hükümlerinin uygulanmamasına yol açabilecektir.

Ayrıca söz konusu usulle yapılan ihaleler, ülke çapındaki tüm firmalara açık olmadığından; konuyla ilgili tüm firmaların çağrılması ve rekabetin sağlanması hususu, ancak sanayi ve ticaret odalarının verileri baz alınarak yapılacak bir değerlendirmeyle ortaya konulabilmektedir. İdarenin, bilgisi olduğu firmaları davet etmesi, rekabetin sağlandığını ispatlamamaktadır.

Bu itibarla, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b) bendinde belirtilen şartlar oluşmadığından, anılan işlerde pazarlık usulünün kullanılmasının, 4734 sayılı Kanun'un 5 ve 21'inci maddesi hükümlerine aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Prekast Depo ve Manevra Odası Alımında Kamu İdaresi Menfaatine Uygun Olmayan Uygulamalar Yapılması

Prekast depo ve manevra odası alımının ihale ve gerçekleşme sürecinde mevzuat gereklerine uygun olmayan fiillerle İdarenin, olması gerekenden daha fazla maliyete katlandığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinin ilk fıkrası uyarınca idareler, bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit

muameleyi, güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludurlar.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesi gereğince her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadırlar.

Buna göre idareler, ihtiyaçlarını uygun şartlarla ve zamanında karşılamak, bu çerçevede kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak ve kaynakların, kötüye kullanılmaması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

23.08.2024 tarihinde 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b) bendine istinaden pazarlıkla ihale edilen Prekast İçme Suyu Deposu Alımı işinde;

-İhtiyaç miktarının, 120 adet 25m³'lük modüler prekast depo haznesi ve 17 adet manevra odası olarak belirlendiği,

-İhaleyi kazanan firmanın, ilk teklifinin [(120 x 210.000) + (17 x 450.000) =] 32.850.000 TL, ikinci teklifinin ise [(120 x 170.000) + (17 x 660.000) =] 31.620.000 TL olduğu ve ihalenin 31.620.000 TL ile tamamlandığı,

-Birbirine yakın ebat ve imalatlara haiz olan iş kalemleri arasındaki fiyat farkının, ihaleye katılan ve teklifleri, bu fiyat üzerinde kalan hiçbir firma teklifinde bu denli fazla olmadığı, hemen hemen hepsinde iki ihtiyaç kalemi fiyatının birbirine yakın olduğu,

-İşin devamı sırasında iş artış ve eksilişiyle depo haznesi sayısının, 120'den 105'e düşürüldüğü, manevra odası sayısının ise 17'den 30'a çıkarıldığı; İşin toplam tutarının, [(105 x 170.000) + (30 x 660.000) =] 37.650.000 TL olduğu,

-Verilen ilk teklife göre İş tamamlanmış olsaydı toplam tutar, [(105 x 210.000) + (30 x 450.000) =] 35.550.000 TL olacağından; ikinci teklifte iskonto yapmış gibi görünse de yüklenicinin, toplamda ilk teklife nazaran 2.100.000 TL daha fazla kazandığı,

-03.02.2025 tarihinde 4734 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine istinaden açık ihaleyle ihalesi yapılan ve önceki alımla teknik olarak aynı şartları taşıyan 163 adet depo haznesi ve 43

adet manevra odası alımında; önceki alımdan yaklaşık 5,5 ay geçmesine ve asgari ücret dahil olmak üzere birçok girdi kaleminin, yılbaşında fiyatlarında artış olmasına rağmen verilen tekliflerin, sırasıyla 270.600 ve 266.000 TL olduğu; bu fiyatlara göre mevcut iş maliyetinin, [(105 x 270.600) + (30 x 266.000) =] 36.393.000 TL'de kaldığı,

-Genel Müdürlükçe 19.02.2025 tarihinde olur verilen iş artışı ve eksilişinde, 03.02.2025 tarihinde gerçekleşen fiyatların dikkate alınmadığı,

-105 depo haznesi ve 30 manevra odasıyla tamamlanan İş kapsamında en fazla 6 adet hazne için bir manevra odası kullanıldığı, bunun da sadece bir yerde gerçekleştiği; bunun dışında tek bir manevra odasına bağlanan depo sayısının 2 ila 4 arasında değiştiği; oysa İdarenin tespit ettiği ve ihaleye çıktığı ihtiyaç listesine göre minimum (120 depo haznesi/17 manevra odası=) 7,06 depo haznesine bir manevra odası düştüğü ve mevcut duruma göre yapılan ihtiyaç tespitinin, gerçeklikten uzak olduğu,

anlaşılmıştır.

Burada İdare, depo haznesi ve manevra odası sisteminin kurulacağı yerlerin, yoğun nüfusu olmayan merkez dışı köy ve mahalleler olduğu, buralardaki depo sayısının nüfusa göre değişeceği, 2 adet deponun yeterli olduğu yerler olduğu gibi 4, 5, 6 ve 8 adet depoya ihtiyacı olan yerlerin varlığı ve her depo sistemine en az bir manevra odasının bağlanması gerektiği hususlarını göz ardı etmiş ve ihtiyaç miktarını sağlıklı bir şekilde tespit edememiştir. Bunun yanında ortalama 7'nin üzerinde deponun manevra odasına bağlanması ve bazı mahallerde 2, 3, 4, 5 veya 6 deponun yeterli olmasından mütevellit kalan ve manevra odasına bağlanması gereken depo sayısının 7'nin çok üzerinde olması dikkate alınarak manevra odasına bu çapta bir boru bağlantısının yapılıp yapılmayacağı da hesap edilmemiştir.

İdarenin bu noktada iyi niyetli olduğu, yani sehven bu hesaplama ve tespitleri yaptığı varsayıldığında ise konu ile ilgili birçok projeyi tamamlayan ve süreci çok iyi bilen yüklenicinin, bu kadar manevra odasının yeterli olmadığından hareketle teklifini, iskonto adı altında daha çok kazanç getirecek şekilde revize etmesi gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bu durum ticari bakış açısına göre eleştirilecek bir durum değildir. Ancak iskontonun, serbest piyasada bir malın fiyatı düşürülürken diğerinin artırılması şekilde cereyan etmesi de vaki değildir.

Mühendislik ve muhasebe temelli meslek ve tecrübelere sahip ve yaklaşık maliyet tespitini, ihale komisyonu üyeliğini ve ihale yetkililiğini yapan İdare personelinin, özellikle fiyatla ilgili olan olmak üzere iki durumu da gözden kaçırması, beklenen bir durum değildir.

Diğer taraftan 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Sözleşme kapsamında yaptırılabilecek ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 24'üncü maddesinin *"birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri sözleşmelerinde ise %20'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir"* hükmü, İdareye iş artışı noktasında *"yaptırılabilir"* ifadesiyle takdir hakkı vermişken, herhangi bir yükümlülük getirmemişken ve sonrasında yapılan ve iş artışı sırasında bilinen ihale rakamları ortadayken halen iş artışının aynı yükleniciye yaptırılması da ayrıca izahı gereken bir durumdur.

Kamu İdaresince depoların daha büyük bloklar halinde (örneğin, Karlısu mahallesinde yapılması düşünülen 600 m³ hacimli tek depo gibi) inşa edileceği varsayımıyla yüksek bir hazne/manevra oranının (7,05) öngörüldüğü, deprem sonrası zarar gören kırsal mahallelerin acil ve yaygın su ihtiyacı nedeniyle daha küçük ve çok sayıda lokasyona dağıtılmış depoların tercih edildiği, bu şekilde hazne/manevra oranının 3,50 seviyesine çekildiği, İdarenin, az sayıda büyük depo yerine çok sayıda kritik depo stratejisini seçerek kamu yararını en üst seviyede tuttuğu, Pazarlık Usulü ile yapılan ilk ihalede prekast depo imalatı yapan hemen hemen tüm firmaların davet edildiği, ihaleye, 8 firmanın davet edildiği ve 5 firmanın teklif sunduğu, bu şekilde rekabet ortamının sağlandığı, isteklilerin tekliflerindeki birim fiyatları, kendi ticari stratejilerine, stok durumlarına ve maliyet analizlerine göre serbestçe belirledikleri, ilk ihale hazne fiyatı piyasaya göre uygun, manevra odası fiyatı yüksek olabildiği gibi ikinci ihaledeki gibi tam tersinin de olabildiği, İdarenin, bir kalemin düşük, diğer kalemin yüksek fiyatlandırılmasına müdahale etme yetkisinin bulunmadığı, asıl olanın en düşük toplam teklif bedeli olduğu, ikinci ihale yapılmış olsa da sözleşmesi henüz imzalanmamış bir işin teklif cetvelindeki fiyatların, referans alınmasının doğru bir yöntem olmayacağı, ilk ihaledeki artışlı miktar ile ikinci ihale fiyatları arasındaki farkın %3,33 ve ihalesi yapılan aylara göre endeks artışının %9,22 olduğu nazara alındığında kamu zararı sayılabilecek bir sapmanın olmadığı, aksine fiyatların piyasa rayicinde olduğunu kanıtladığı, ilk ihale ile ikinci ihale Özel Teknik Şartnamelerinde önemli bir farklılıkların bulunduğu ve Yükleniciden Sayıştay Denetim raporunda belirtilen tutarın 10 gün içerisinde İdare hesabına yatırılmasının ve teminat mektuplarının uzatılmasının yazıyla talep edildiği ifade edilmiştir.

İlk başta belirlenen 7,05 oranı, yukarıda açıklandığı üzere hiçbir depo mahallinde uygulanmamışsa ve bu oranın öngörüldüğü lokasyon, depo ve manevra odası konumlarından vazgeçilebilmişse doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerin ya da idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması gibi bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla İdarenin, 4734 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin (b) bendi tercihi mevzuata uygun olmamaktadır.

Anılan maddeye göre yapılan ihaleler, ülke çapındaki tüm firmalara açık olmadığından; konuyla ilgili tüm firmaların çağrılması ve rekabetin sağlanması hususu, ancak sanayi ve ticaret odalarının verileri baz alınarak yapılacak bir değerlendirmeyle ortaya konulabilmektedir. İdarenin, bilgisi olduğu firmaları davet etmesi, rekabetin sağlandığını ispatlamamaktadır.

Ticari faaliyette bulunan her müteşebbisin ticari saiklerle hareket edeceği muhakkaktır. Ancak Kamu İdarecilerinin de yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre hem rekabeti sağlama hem de kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlama ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu çerçevede Kamu İdaresi, iskontonun, serbest piyasada bir malın fiyatı düşürülürken diğerinin artırılması şekilde cereyan etmemesi hususunu dikkate alarak 4734 sayılı Kanun'un 39 ve 40'ıncı maddeleri uyarınca ihaleyi iptal etme ya da 4735 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesine istinaden iş artışını yükleniciye yaptırmama seçeneğini kullanabilirdi.

Her iki işe ait Özel Teknik Şartnameler arasında farklılık bulunmamaktadır. Bu husus, denetim sırasında Kamu İdaresi yetkilileriyle de paylaşılmıştır.

İlk ihaledeki artışlı miktar ile ikinci ihale toplam fiyatları arasındaki fark, tek başına kamu zararı iddiası için yeterli değildir. Ancak ilk ihale toplam fiyatının, ikinciye nazaran %9,22 daha az olması beklenirken bu fiyat, %3,33 artış olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, Kamu İdaresinin iddialarının aksine yukarıda belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmediğini desteklemektedir.

Yükleniciden ilgili meblağın talebi de yukarıdaki açıklamaları doğrulamaktadır.

Dolayısıyla Kamu İdaresi, söz konusu alımda ihtiyaçlarının uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, bu çerçevede kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ve kaynakların, kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınması hususlarının gereklerini yerine getirmemiştir.

Bu nedenle anılan alımdaki eleştiri konusu işlemlerin, belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olduğu ve sebep olanlar hakkında gerekli işlemlerin tesis edilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

Konutlardan tahsil edilen çevre temizlik vergisinden büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerine ayrılan payların tamamının aktarılmadığı tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesi uyarınca su ve kanalizasyon idarelerinin, büyükşehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini, tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödemeleri; kalan yüzde yirminin ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyükşehir belediyesi hesabına, tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarmaları gerekmektedir. Süresi içinde yatırılmayan tutarlara ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilmektedir.

Diğer taraftan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinde; büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe belediyeleri, tahsil ettikleri vergiler ve benzeri mali yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutarın, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılacağı; gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden, ilgili ilçe belediye başkanı ve saymanın şahsen sorumlu olacağı ve ilçe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye

başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da aynı hükmün uygulanacağı belirtilmektedir.

Yapılan incelemede; HATSU'nun, 31.12.2025 tarihi itibariyla belediyelere toplam 24.730.313,80 TL tutarında çevre temizlik vergisi borcunun bulunduğu anlaşılmıştır.

Kamu İdaresince tahakkuk bildirimlerinin, belediyelere düzenli olarak yapıldığı, depremler sonrasında yatırım harcamalarında yaşanan artışın, nakit durumunda olumsuzluklara sebebiyet verdiği, Büyükşehir Belediyesine olan borcun, İdarece yapılan yağmursuyu, dere ıslahı gibi yatırımlar karşılığında mahsup edileceği, İskenderun, Arsuz, Dörtyol ve Erzin belediyelerine olan borcun mahsup suretiyle ödendiği ve 11 ilçe belediyesine ise nakit durumuna göre ödeme yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince Kamu İdaresinin, çevre temizlik vergisi borcunu ilgili kurumlara bildirim süresi içinde ödemesi ve bunun için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir.

BULGU 7: Sözleşmeli Personelin Müdür Kadrolarında Vekâleten Görevlendirilmesi

Çeşitli birimlerde sözleşmeli olarak istihdam edilen personelin, şube müdürü kadrolarına vekâleten görevlendirildikleri görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesiyle sözleşmeli personel, kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileri olarak tanımlanmıştır.

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın 6'ncı maddesiyle sözleşmeli personelin, sözleşmelerinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılamayacağı hüküm altına alınmış; Esaslar eki IV Sayılı Cetvelde ise "müdür" unvanı, sözleşmeli personelin pozisyon unvanları arasında sayılmamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Norm kadro ve personel istihdamı" başlıklı 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrasıyla sözleşmeli olarak çalıştırılabilecek unvanlar belirlenmiş; bu unvanlar arasında müdür kadrosuna yer verilmemiştir.

Bu hükümlere göre sözleşmeli personelin, istihdam edildiği kadro ve görevlerde çalıştırılması; müdürlük görevinin ise 657 sayılı Kanun'a tabi memurlar tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Yazılım Şube Müdürlüğü, Antakya Şube Müdürlüğü, Atıksu İnşaat Şube Müdürlüğü, Taşıt Yönetimi Şube Müdürlüğü, Coğrafi Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü, Kırıkhan-Hassa Şube Müdürlüğü ve SCADA ve Otomasyon Şube Müdürlüğü kadrolarına, sözleşmeli personelin vekâleten görevlendirildiği anlaşılmıştır.

Kamu İdaresince sözleşmeli olarak görev yapmakta olan tüm personelin kadroya alınma işleminin 06.03.2026 tarihli ve 23 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile 657 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda tamamlandığı ve bu şekilde sözleşmeli personelin, vekaleten şube müdürü kadrolarına görevlendirilmelerine de son verildiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar personelin kadroya geçirilmesiyle uygulama son bulmuş olsa da 2025 yılındaki uygulamanın, mevzuata aykırılığı ortadan kalkmamaktadır.

Bu itibarla, Kamu İdaresi tarafından yapılacak görevlendirmelerde, yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine riayet edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Memur Personele İkramiye Ödemesi Uygulamasına Devam Edilmesi

Kamu İdaresindeki şube müdürlerine, yılda bir defa ikramiye ödemesinde bulunulduğu görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un ek 5'inci maddesiyle Kanun'un, diğer büyükşehir belediyelerine de uygulanması hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un "Kurulun görevleri" başlıklı 6'ncı maddesinin (d) bendinde Genel Kurulun görevleri arasında yer alan *"yılda iki maaşı geçmemek üzere verilecek ikramiyelerin miktar ve zamanını belirlemek"* hükmü, 11.10.2011 tarihli ve 666 sayılı KHK'nın 1'inci maddesiyle 31.12.2011 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı Kanun'un "Yönetim Kurulunun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin (b) bendinde yer alan *"taslakları ile*

personele verilecek ikramiye miktar ve zamanlarına" ibaresi de "taslaklarına" şeklinde değiştirilmiştir. Bu şekilde su ve kanalizasyon idaresi personeline, ikramiye ödenmesi uygulamasına son verilmiştir.

Daha sonra 666 sayılı KHK ile 6'ncı maddede yapılan düzenleme, Anayasa Mahkemesinin 27.12.2012 tarihli ve 2011/139 esas ve 2012/205 karar sayılı Kararı ile iptal edilmiş olsa da iptal kararı ile birlikte eski hüküm tekrar yürürlüğe girmediğinden ve konuyla ilgili yasal düzenleme yapılmadığından; eski uygulamanın devamı mümkün değildir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Personel istihdamı" başlıklı 22'nci maddesinin *"Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç belediye memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının % 10'unu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayının (30.000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere hastalık ve yıllık izinleri dahil olmak üzere, çalıştıkları sürelerle orantılı olarak encümen kararıyla yılda en fazla iki kez ikramiye ödenebilir"* ve 2560 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin *"o) Genel Müdürlükçe önerilecek diğer konuları inceleyip karara bağlamak"* hükümlerine istinaden alınan 24.09.2025 tarihli ve 141 sayılı HATSU Yönetim Kurulu Kararıyla 26 şube müdürüne, 36.000 gösterge rakamı üzerinden performans ödemesi yapılmasına karar verilmiş ve bu ödeme, aynı tarihte gerçekleştirilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 22'nci maddesiyle getirilen uygulama, belediye memurlarına yönelik olduğundan ve 2560 sayılı Kanun'da yapılan düzenlemeler, anılan ödemenin yapılmasına cevaz vermediğinden; söz konusu ödeme ve Yönetim Kurulu Kararı, mevzuata aykırı olmaktadır.

Kamu İdaresince 01.01.2026 tarihi itibariyle ikramiye ödemesi uygulamasına son verildiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar uygulamaya 2026 yılı itibariyle son verilmiş olsa da 2025 yılındaki uygulamanın mevzuata aykırılığı ortadan kalkmamaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereği olarak adı ne olursa olsun memur personele ikramiye ödemesi yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 9: Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosunun Memuriyete Sınavsız Giriş İçin Kullanılması

Kamu İdaresince Özel Kalem Müdürlüğüne atanan kişilerin, kısa süreli olarak bu görevi icra ettikten sonra sair memuriyet kadrolarına naklen atandıkları ve bu şekilde sınav şartı uygulanmaksızın Devlet memurluğuna girişlerinin sağlandığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Sınav Şartı" başlıklı 50'nci maddesinin birinci fıkrasıyla Devlet memuru olarak atanacaklardan, Devlet memurluğu sınavlarına girme ve sınavı kazanma şartları aranmıştır.

Aynı Kanun'un "İstisnai memurluklar" başlıklı 59'uncu ve "İstisnai memurluklara atanmada aranacak şartlar" başlıklı 60'ıncı maddelerinin birinci fıkralarıyla Özel Kalem Müdürlüklerine, Kanun'un 48'inci maddesinde aranan genel şartları taşıyan kişiler arasından atanma, sınav, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi şartları aranmaksızın açıktan atama yapılmasına imkan tanınmıştır.

04.04.2005 tarih ve 5119/1 sayılı Sayıştay Genel Kurulu kararında; *"sadece hizmetin gereği olarak kullanılması gereken istisnai memurluk kadrolarının, Devlet memurluğuna girmede esas olan sınav sistemini aşmaya yönelik olarak diğer memur kadrolarına naklen atanma amacıyla kullanılması, Anayasa ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile getirilmiş bulunan kanun önünde eşitlik ve kamu görevi hizmetine girmede eşitlik ile liyakat ilkesinin ihlali anlamına geldiğinden, bu yolla Devlet memurluğu kadrolarının liyakat esasına uymayan ve bu kadroların gerektirdiği niteliklere sahip bulunmayan kişilerin atanmasına imkân sağlayabileceğinden, 657 sayılı Kanun'un anılan 59'uncu maddesi hükümleri uyarınca açıktan istisnai memurluk kadrolarına atananların bir müddet sonra Devlet memurluğuna alınma için açılmış bulunan sınavlara katılmadan ve dolayısıyla bu sınavlarda başarılı olmadan diğer memurluk kadrolarına atanmaları hususu, uygulama ve sonuçları bakımından Hazine menfaatlerini zarara uğratıcı nitelikte bulunduğundan"* gerekçelerine yer verilmek suretiyle konunun, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gerektiğine çoğunlukla karar verilmiştir.

İçişleri Bakanlığının 03.06.2009 tarihli ve 2009/50 sayılı Genelgesiyle de Özel Kalem Müdürlüğü kadrolarına atanacakların, öncelikle belediyede çalışan memurlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar arasından seçilmesi ve 657 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesiyle tanınan atama yetkisinin, sınırsız bir yetki olmaması ve bu yetkinin memuriyete sınavsız girişin bir yöntemi gibi kullanımına hukuken imkan bulunmaması hasebiyle belediye

başkanlarının bir seçim dönemi boyunca çalışabilecekleri ehliyet ve liyakat sahibi kişileri bu kadro için seçmeleri esas tutulmuştur.

Buna göre Özel Kalem Müdürlüğü kadrosunun, memuriyete sınavsız atama yolu olarak kullanılmaması ve bu kadroya yapılacak atamalarda ehliyet ve liyakat esas tutulmak suretiyle hizmetin sağlanmasının amaçlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, HATSU Özel Kalem Müdürlüğüne;

-26.08.2022 tarihinde atanan (…)'un, 23.09.2022 tarihinde Eskişehir'deki bir kamu kurumuna memur olarak naklen atandığı,

-28.04.2023 tarihinde atanan (…)'in, 30.05.2023 tarihinde Kurum içinde memur kadrosuna atandığı,

-30.09.2024 tarihinde atanan (…)'in, 17.01.2025 tarihinde İskenderun Belediyesine memur olarak naklen atandığı,

-24.01.2025 tarihinde atanan (…)'ın, bu görevi icra etmediği ve Hatay Büyükşehir Belediyesinde danışman olarak görev yaptığı,

anlaşılmıştır.

2022 ila 2025 yıllarında Özel Kalem Müdürlüğü kadrosuna açıktan atama ile 4 kişi atanmıştır. Kısa süreli olarak bu görevi yürüttükten sonra anılan kişilerin, sair memuriyet kadrolarına ataması yapılmış ve bu şekilde ilgili kadronun, memuriyete sınavsız atanma yöntemi olarak kullanılmasının yolu açılmıştır.

Kamu İdaresince yapılan bilgilendirme doğrultusunda Özel Kalem Müdürü kadrosuna yapılacak atamalarda hassasiyet gözetileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, söz konusu atamaların, yukarıda belirtilen mevzuata ve mevzuatın amacına aykırı bir şekilde kullanıldığı değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde, sosyal denge tazminatı ile ilgili olmayan düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 15'inci maddesiyle Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği ve ödenecek aylık tutarın, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile kurumda en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kanun'un "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddesinin ilk fıkrasıyla sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabileceği ve bu sözleşmenin, 4688 sayılı Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmayacağı hükme bağlanmıştır.

Buna göre sosyal denge tazminatı sözleşmesinin, ödenecek sosyal denge tazminat tutarını belirlemek için yapılması ve sözleşmeye, toplu sözleşmeyi ilgilendiren ve sosyal denge tazminatının belirlenmesi ile ilgili olmayan hükümlerin konulmaması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Kamu İdaresi adına Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Türkiye Yerel Yönetim Hizmetleri Kolu Kamu Görevlileri Sendikası arasında akdedilen ve 01.04.2024-31.12.2025 dönemini kapsayan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde; Sözleşme, toplu sözleşme olarak nitelendirilmek suretiyle "Sözleşmenin Dayanağı ve Amacı", "İşverenin Hak ve Yükümlülükleri", "Sendikanın Yükümlülükleri", "Başvuruların Yanıtlanması", "Sosyal Çalışmalarda Yardımcı Olmak", "Sendika Temsilcisi Odası ve İlan Tahtası Tahsisi", "Çalışanların Listesinin Verilmesi", "Sendika Yöneticisi ile Temsilcilerinin İşyeri Sendikal Çalışmaları", "Sendika Şube ve Şube Yöneticileri ile Sendika Temsilcileri ve Yetkililerinin Güvencesi", "Sendikal İzinler", "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" ve "Disiplin Cezaları, Ücretsiz İzin, Rapor ve Geçici Olarak Görevden Uzaklaştırma" maddeleriyle sosyal denge tazminatı ödemesine ilişkin olmayan düzenlemeler yapıldığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresince Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine, konusu dışında hükümler konulmaması hususuna dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Bu haliyle Sözleşme, sosyal denge tazminatı tutarının belirlenmesi dışında hükümler ihtiva ettiğinden, anılan mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. Sözleşmenin, sadece

sosyal denge tazminat tutarının belirlenmesine ilişkin hükümler içerecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Kamu İdaresinin tapuda kayıtlı taşınmazlarından bir kısmının cins tashihinin yapılmadığı görülmüştür.

02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi; binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesiyle kamu idarelerinin, mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazlarının mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmaması durumunda tapu kayıtlarında cins tashihlerinin yapılması için gerekli işlemleri yapacağı; tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlarda ise bu yükümlülüğün, taşınmaz maliki idarelere ait olduğu, ancak cins tashihlerine ilişkin gerekli belgeler ile mali yükümlülüklerin, kullanıcılar tarafından karşılanacağı hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede; İdarenin tapuda kayıtlı taşınmazları arasında mevcut kullanım şekilleri ile tapuda yer alan bilgileri farklı olan taşınmazlarının bulunduğu görülmüştür.

Kamu İdaresince Defne ilçesi Orhanlı Mahallesi 117 ada 24 parsel numaralı taşınmazın cins değişikliği işleminin tamamlandığı, 06.02.2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında diğer taşınmazlara ilişkin işlemlere devam edilemediği ve taşınmazların fiili durumu ile tapuda kayıtları arasındaki farklılıkların giderilmesine yönelik çalışmalara devam edileceği ifade edilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi amacıyla cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

https://www.sayistay.gov.tr

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	**Yıl**	**İdare Tarafından Yapılan İşlem**	**Açıklama**
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazlara İlişkin Envanter, Kayıt ve Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular bölümünde "Tapuda Kayıtlı Taşınmazlara İlişkin Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Sözleşmeli Personelin Müdür Kadrolarında Vekâleten Görevlendirilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Sözleşmeli Personelin Müdür Kadrolarında Vekâleten Görevlendirilmesi" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Su ve Kullanılmış Suların Uzaklaştırılması Bedellerinin Maliyetinin Altında Belirlenmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Su ve Atıksu Tarifelerinin, Maliyetlerin Esas Alınarak Belirlenmemesi" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Zamanında Aktarılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Su Kayıplarını Azaltmaya Yönelik Bazı Faaliyetlerin Yerine Getirilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Sayıştay Denetim Raporunun Diğer Bulgular bölümünde "Su Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesine İlişkin Tedbirlerde Eksiklikler Bulunması" başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.